

Αξιοποίηση εργαλείων web 2.0 στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων

Ελευθέριος Βέτσιος

Φιλολόγος, 2^ο ΓΕΛ Πυλαίας Θεσσαλονίκης
vetsios@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η σύγχρονη εκπαιδευτική πρακτική στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων, καλείται να κινηθεί σε ένα πολυδιάστατο πλαίσιο απαιτήσεων που συνδιαμορφώνεται από στόχους γνωστικούς, παιδαγωγικούς και στόχους που αφορούν τις ΤΠΕ. Το διδακτικό περιεχόμενο δεν είναι πλέον το επίκεντρο της εκπαιδευτικής έρευνας, αλλά δίνεται έμφαση περισσότερο στην εξεύρεση των βέλτιστων τρόπων ενεργοποίησης των μαθησιακών μηχανισμών των μαθητών, καθώς οι υψηλές εκπαιδευτικές απαιτήσεις απαιτούν την ενσωμάτωση νέων μεθόδων εκμάθησης στην παραδοσιακή διδασκαλία. Στην παραπάνω απαίτηση, δίνουν λύσεις τα εργαλεία Web 2.0, τα οποία, μεταξύ άλλων, είναι εύκολα στη χρήση και είναι ιδιαίτερα ελκυστικά για τους σύγχρονους μαθητές, που στη μεγάλη τους πλειοψηφία, είναι ήδη εξοικειωμένοι με τη χρήση των υπολογιστών, το διαδίκτυο και τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: εργαλεία web 2.0, συνεργατική μάθηση, χρονογραμμές, ψηφιακά έντυπα, ιστορικοί χάρτες, εννοιολογικοί χάρτες, συννεφόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρεία διάδοση και χρήση των πληροφοριακών και ψηφιακών συστημάτων, έχει διαμορφώσει ένα νέο διεθνές κοινωνικό σκηνικό με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) να ανοίγουν νέες προοπτικές στην ανθρώπινη δυναμική, μεταβάλλοντας τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουμε, συνεργαζόμαστε, συμβιώνουμε ή επικοινωνούμε. Η δυναμική αυτή, σήμερα, υπαγορεύει όλο και περισσότερο την εμπλοκή του ατόμου με τα ψηφιακά συστήματα, είτε στα πλαίσια της διαχείρισης των πληροφοριών είτε μέσω της χρήσης και ανάπτυξης εκπαιδευτικών εφαρμογών και εργαλείων. Η εμπλοκή αυτή λαμβάνει ιδιαίτερη αξία, όταν αναφέρεται στο ρόλο και τη δυναμική του σχολείου καθώς και στο έργο που καλείται πλέον, σήμερα, να επιτελέσει, στη νέα αυτή ψηφιακή πραγματικότητα (Παρασκευά, 2008).

Η αξία της εισαγωγής της ψηφιακής εκπαιδευτικής τεχνολογίας στην εκπαίδευση δεν είναι τόσο η τεχνολογική γνώση της χρήσης του υπολογιστή, όσο οι δυνατότητες που διεθνώς έχει διαπιστωθεί ότι η τεχνολογία παρέχει για την μετάβαση του σχολείου από τα παραδοσιακά στα μεταβιομηχανικά μοντέλα εκπαίδευσης. Τα μοντέλα αυτά ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις και παράλληλα υποστηρίζουν, σε συνδυασμό με άλλες μεθοδολογίες, σημαντικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις και αρχές που δύσκολα μπορούν να εφαρμοστούν σε ένα σχολείο του χθες.

Το ζητούμενο από τη ηλεκτρονική μάθηση στο μέλλον είναι να επιτρέψει σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους να μαθαίνουν έχοντας στην διάθεση τους οποιαδήποτε πηγή πληροφορίας επιθυμούν, προσφέροντας παράλληλα την δυνατότητα της εύκολης ενσωμάτωσης εργαλείων στο περιβάλλον εκπαίδευσης. Στην παραπάνω απαίτηση, δίνουν λύσεις τα εργαλεία Web 2.0, τα οποία, μεταξύ άλλων, είναι εύκολα στη χρήση και είναι ιδιαίτερα ελκυστικά για τους σύγχρονους μαθητές, που στη μεγάλη τους πλειοψηφία, είναι ήδη εξοικειωμένοι με τη χρήση των υπολογιστών, το διαδίκτυο και τα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης (Facebook κλπ) (Τζωρτζάκης, 2009).

Ο όρος Web 2.0 αναφέρεται στη νέα γενιά του Παγκόσμιου Ιστού, η οποία διαφοροποιείται από την προηγούμενη (Web 1.0) εξαιτίας των δυνατοτήτων που παρέχει στους χρήστες για συμμετοχή και αλληλεπίδραση στη διαχείριση και διαμόρφωση των διαδικτυακών περιβαλλόντων και των πληροφοριών που διακινούνται μέσω αυτών. Η λογική, δηλαδή, που διαπερνά τις εφαρμογές του Web 2.0 κινείται περισσότερο στο πνεύμα της συμμετοχής, της αλληλεπίδρασης, της αυτοβουλίας των χρηστών και της διασύνδεσης μεταξύ τους. Το ευχάριστο είναι ότι οι πλατφόρμες web2 οι οποίες μπορεί να αξιοποιηθούν και στην εκπαίδευση εξελίσσονται ιδιαίτερα και γίνονται πιο φιλικές και εύκολες, διευκολύνοντας τόσο το γνωστικό όσο και το τεχνολογικό άλμα που απαιτείται για την είσοδο στον κόσμο του Web2 (Επιμορφωτικό υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, 2011).

Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία εδώ είναι να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους προτείνεται η αξιοποίηση του Web 2.0 στα φιλολογικά μαθήματα. Ένας βασικός λόγος είναι το γεγονός ότι οι εφαρμογές της δεύτερης αυτής διαδικτυακής γενιάς είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στους εφήβους, πολλοί από τους οποίους χρησιμοποιούν το Facebook, παρακολουθούν και μοιράζονται ταινίες και μουσικές στο YouTube κτλ. Θεωρώντας τέτοιου είδους πρακτικές των εφήβων ως πρακτικές γραμματισμού, τα φιλολογικά μαθήματα, τα κατεξοχήν δηλαδή μαθήματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση στον γραμματισμό, δεν μπορούν να τις αγνοούν (Επιμορφωτικό υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, 2011).

Ένας δεύτερος, και βασικότερος ίσως, λόγος εξαιτίας του οποίου κρίνεται ως επιτακτική η διδακτική αξιοποίηση του Web 2.0 είναι το γεγονός ότι οι πρακτικές γραμματισμού που αναδεικνύονται κατά τη χρήση του χαρακτηρίζονται από αλλαγές σε τρόπους δράσης, σε αξίες, αντιλήψεις και ιδεολογίες που έχουν ως αποτέλεσμα ένα νέο είδος νόησης. Η συγγραφή των κειμένων, για παράδειγμα, και η διαπραγμάτευση των πληροφοριών στα διαδικτυακά περιβάλλοντα του Web 2.0 είναι αποτέλεσμα συμμετοχικών και συνεργατικών διαδικασιών, σε αντίθεση με την ατομοκεντρική λογική που χαρακτηρίζει τα περιβάλλοντα της πρώτης γενιάς του διαδικτύου. Τα εργαλεία Web 2.0, λόγω της ανοιχτής φύσης τους, μπορούν να προσφέρουν μαθησιακές ευκαιρίες στους εκπαιδευόμενους προκειμένου να αναπτύξουν δικό τους περιεχόμενο, να αναστοχαστούν πάνω στις δράσεις τους ή σε δράσεις άλλων και να αναπτύξουν δεξιότητες υψηλού επιπέδου, όπως η ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης (Επιμορφωτικό υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, 2011).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι αυξάνονται όλο και περισσότερο οι επιστημονικές συζητήσεις που σχετίζονται με τη διδακτική αξιοποίηση των νέων αυτών περιβαλλόντων, καθώς πολλοί πιστεύουν ότι τα περιβάλλοντα αυτά είναι τα καταλληλότερα, προκειμένου να ανατραπούν οι

παραδοσιακές προσεγγίσεις στη μαθησιακή διαδικασία που καθιστούν τον μαθητή παθητικό αποδέκτη της γνώσης. Παρακάτω παρουσιάζονται μια σειρά εργαλείων web 2.0 που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η Συνεργατική Μάθηση (Collaborative Learning) αναφέρεται στις εκπαιδευτικές μεθόδους, στις οποίες ζευγάρια ή μικρές ομάδες εκπαιδευόμενων λειτουργούν μαζί, για να ολοκληρώσουν έναν κοινό στόχο. Ο στόχος αυτής της συνεργασίας είναι να μεγιστοποιήσουν τις προσωπικές τους γνώσεις μέσω της αλληλεπίδρασης με τα άλλα μέλη της ομάδας που προσπαθούν για το κοινό όφελος. Τα μέλη της ομάδας, μέσω των συνεργατικών δραστηριοτήτων που τους ανατίθενται από τον εκπαιδευτικό, επιδιώκουν αποτελέσματα τα οποία είναι επωφελή τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο (Τζωρτζάκης, 2009).

Τα συστήματα συνεργατικής μάθησης έχουν σχεδιαστεί κυρίως για μαθητές ή εκπαιδευόμενους, ώστε να επιτρέπουν και να υποστηρίζουν τη συνεργασία από απόσταση κυρίως μέσω Διαδικτύου κατά τη διάρκεια ενιαίων δραστηριοτήτων, όπως σύνθεση κειμένων, συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση δεδομένων κ.ά. Ο υπολογιστής γίνεται έτσι διαμεσολαβητής πρόσβασης - ξενάγησης σε πηγές πληροφόρησης και επικοινωνίας μεταξύ χρηστών και ο χρήστης πλοηγός και αναζητητής της πληροφορίας, της γνώσης.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια τέτοια συνεργατικά περιβάλλοντα, που μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων.

Τα **Wiki** (www.wikispaces.com) αποτελούν ένα συνεργατικό περιβάλλον που ταιριάζει για συνεργατικά σχέδια δράσης και είναι φυσιολογικό να αξιοποιούνται στην εκπαίδευση για συνεργατική δημιουργία γνώσης από τους μαθητές (Jakes, 2006). Τα οφέλη που προκύπτουν από την χρήση τους, όπως και από άλλες διαδικτυακές δραστηριότητες, σχετίζονται με την συμμετοχή και όχι μόνο με το απλό διάβασμά τους. Στην εκπαίδευση τα Wiki χρησιμοποιούνται ως συνεργατικά εργαλεία, επιτρέποντας την αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων σε μαθητοκεντρικές δραστηριότητες, υπό το πρίσμα της συνεργατικής μάθησης με υποστήριξη υπολογιστή.

Χρήσεις των Wiki στην εκπαίδευση

- Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν ένα Wiki για να αναπτύξουν ένα σχέδιο δράσης ή μια ομαδική εργασία, εξυπηρετώντας την τεκμηρίωση της εργασίας τους και την καταγραφή της εμπειρίας τους.
- Οι μαθητές μπορούν να προσθέσουν τις περιλήψεις των σκέψεών τους σε ένα Wiki, χτίζοντας συνεργατικά τη γνώση.
- Ένα Wiki μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δημοσιοποίηση χρήσιμων πληροφοριών για ένα μάθημα, όπως η διδακτέα ύλη και το υλικό του μαθήματος, και οι μαθητές μπορούν να βλέπουν άμεσα το υλικό και να κάνουν σχόλια και παρατηρήσεις.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα Wiki ως βάση γνώσεων, επιτρέποντας τους να μοιραστούν τις σκέψεις τους σχετικά με πρακτικές και τεχνικές διδασκαλίας και να τις τεκμηριώσουν.
- Τα Wiki μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να χαρτογραφήσουν σημαντικές έννοιες, οι οποίες είναι χρήσιμες για προβληματισμό, διευκολύνοντας τη δημιουργία ενός συνδεδεμένου δικτύου πηγών.

- Ένα Wiki μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο παρουσίασης αντί ενός συμβατικού λογισμικού, όπου οι μαθητές μπορούν άμεσα να σχολιάσουν και να αναθεωρήσουν το περιεχόμενο της παρουσίασης.
- Τα Wiki είναι εργαλεία ιδανικά για τη δημιουργία και τη συνεργασία ομάδων μαθητών. Συνήθως τα μέλη μίας ομάδας συνεργάζονται ανταλλάσσοντας έγγραφα μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όπου στο τέλος της διαδικασίας πραγματοποιείται μια προσπάθεια συντονισμού των εγγράφων. Με αυτή τη διαδικασία όμως δεν ευνοείται η συνεργασία, απλά πραγματοποιείται μια ακολουθιακή ατομική εργασία. Η χρήση όμως ενός Wiki προσελκύει όλα τα μέλη της ομάδας να συναντηθούν εικονικά και να εργαστούν μαζί για την εργασία. Έτσι μια γεωγραφικά διασκορπισμένη ομάδα εργασίας μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα Wiki για να έχουν τα μέλη της επαφή, να μοιράζονται ιδέες και να δουλεύουν για την εργασία.

Ίσως η πιο κοινή και συχνή παιδαγωγική εφαρμογή των Wiki είναι η χρήση τους ως εργαλεία γραψίματος. Η χρήση των Wiki ως εργαλείο γραψίματος μεγιστοποιεί τα πλεονεκτήματα της ανατροφοδότησης, αναθεώρησης, δημοσίευσης και παρατήρησης των συσσωρευτικών γραπτών αποτελεσμάτων καθώς αυτά ξετυλίγονται (Τζωρτζάκης, 2009).

Το **Titanpad** (<http://titanpad.com/>) είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή, η οποία επιτρέπει τη συνεργατική συγγραφή κειμένου σε πραγματικό χρόνο από πολλούς χρήστες ταυτόχρονα. Η χρήση αυτού του εύχρηστου συνεργατικού εργαλείου συγγραφής δίνει στους χρήστες του διαδικτύου, τους νέους, τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να μετατραπεί το γράψιμο από μια μοναχική σε μια περισσότερο ενεργή, κοινωνική διαδικασία μάθησης. Το εργαλείο συνιστά ένα ανοιχτό περιβάλλον μάθησης και εδράζεται στις παιδαγωγικές αρχές που απορρέουν από τη θεωρία του εποικοδομητισμού. Μπορούμε εύκολα και γρήγορα να δημιουργήσουμε ένα νέο σημειωματάριο και να προσκαλέσουμε άτομα με τα οποία θέλουμε να συνεργαστούμε. Όλα τα άτομα που συμμετέχουν μπορούν να δούνε σε πραγματικό χρόνο αυτά που γράφουν οι υπόλοιποι, ενώ το κείμενο του καθενός επισημαίνεται με διαφορετικό χρώμα για να διακρίνεται πιο εύκολα.

Μια άλλη διαδικτυακή εφαρμογή που επιτρέπει σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να γράφουν συνεργατικά κείμενο και να επεμβαίνουν σε αυτό σε πραγματικό χρόνο είναι το **Primary pad** (<http://primarypad.com>). Είναι πολύ βασικό ότι επιτρέπει παράλληλα να γράφουν και να επεμβαίνουν πολλοί χρήστες.

Ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο σύγχρονης διαδραστικής συνεργασίας είναι και το σχετικά καινούργιο **Scribblar** (<http://www.scribblar.com/>). Προσφέρει έναν κοινό ασπροπίνακα για πολλούς χρήστες ταυτόχρονα. Επιτρέπει στους χρήστες να συνεργάζονται σε πραγματικό χρόνο, βλέποντας όλοι τις κινήσεις των υπολοίπων. Υποστηρίζει τη χρήση εικόνων, κειμένου, σχημάτων, παρουσιάσεων, αρχείων pdf, ήχου καθώς και γραπτής συνομιλίας. Πρόκειται για ένα αρκετά χρήσιμο εργαλείο συνεργατικής μάθησης που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με πολλούς τρόπους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τέλος έναν online εντυπωσιακό μαυροπίνακα για άμεση δημιουργία και χρήση από κάθε καθηγητή με απλή και εύκολη χρήση μπορείτε να βρούμε στην ιστοσελίδα <http://awwapp.com/>.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΜΜΕΣ

Η χρονογραμμή είναι ένας απλός, όχι όμως απλοϊκός, τρόπος οπτικής αναπαράστασης της σχέσης μιας αφηρημένης έννοιας, του χρόνου, με την ανθρώπινη δραστηριότητα. Πρόσωπα, γεγονότα, τοποθεσίες, συγκυρίες, μικρές και μεγάλες διάρκειες διατάσσονται κατά μήκος μιας γραμμής προμηθεύοντας έτσι υλικό για διανοητικές διεργασίες που μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερη κατανόηση. Εικόνες, φωτογραφίες, χάρτες σχεδιαγράμματα, πίνακες, σύμβολα, χρονολογικές ενδείξεις, επεξηγηματικά κείμενα, πηγές, αξιοποιούνται και αποτελούν το υλικό της οπτικής αυτής αναπαράστασης.

Οι χρονογραμμές βοηθούν τα παιδιά να αντιληφθούν και να κατανοήσουν την αφηρημένη έννοια του χρόνου, αφού το ιστορικό υλικό που διατάσσεται εντός των χρονογραμμών αναπαριστά με συγκεκριμένους τρόπους τον χρόνο, πράγμα που διευκολύνει τους μαθητές στο σχηματισμό των δικών τους προσωπικών αναπαραστάσεων που με την πάροδο του χρόνου αποκτούν και βιωματικό χαρακτήρα. Έτσι, οι μαθητές θα μπορούν όταν βρίσκονται μπροστά στην πρόκληση ενός νέου ιστορικού υλικού, να το θεματοποιούν και να το ταξινομούν σε διακριτά θεματικά πεδία, κατανοητά από τους ίδιους.

Οι χρονογραμμές είναι ένα οπτικό βοήθημα που διευκολύνει την αναγνώριση των αιτίων και των σχέσεων τους με τα αποτελέσματα. Στα πρώτα στάδια της διδασκαλίας, η χρονογραμμή μπορεί να αξιοποιηθεί για την ανάδυση των αντιλήψεων που έχουν οι μαθητές σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα, αλλά και για την ανάκληση των πρότερων γνώσεών τους.

Αν και η χρονογραμμή παραπέμπει ευθέως στο μάθημα της Ιστορίας, ωστόσο μπορούμε να κατασκευάζουμε και να χρησιμοποιούμε χρονογραμμές ή θεματογραμμές ή τοπογραμμές, αν μπορούμε να τις πούμε κι έτσι, για κάθε αντικείμενο που επιτρέπει ταξινόμηση των δεδομένων του ανάλογα με τον χρόνο, το θέμα, τον τόπο. Κοντά στις χρονογραμμές της Ιστορίας, μπορούμε να έχουμε τις προσωπικές χρονογραμμές των παιδιών, τις οικογενειακές, τη θεματογραμμή με τις σχολικές δραστηριότητες της τάξης ή του σχολείου, τη τοπογραμμή με τις διάφορες τοποθεσίες που αφορούν ένα γνωστικό αντικείμενο ή τη βιωμένη εμπειρία των παιδιών. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι διαθεματικές χρονογραμμές, στις οποίες οι καρτέλες των καταχωρίσεων προέρχονται από διαφορετικά μαθήματα ή και επιστημονικά πεδία (Κασκαμανίδης, 2013).

- **Dipity**, <http://www.dipity.com/>

Με το dipity οι μαθητές μπορούν να καταχωρήσουν τα γεγονότα και να τα συνοδεύσουν με αρχεία ήχου, εικόνες, κείμενου και video. Επίσης μπορούν να

τοποθετήσουν τα γεγονότα τους πάνω σε χάρτη της google και να μοιραστούν τη χρονογραμμή στο διαδίκτυο. Το dipity είναι εύκολο και απλό στη χρήση. Πατώντας πάνω σε μια καταχωρημένη εγγραφή παρουσιάζονται όλα όσα ο χρήστης έχει αποθηκεύσει για την εγγραφή αυτή. Εκτός αυτών το dipity προσφέρει δυνατότητα συνεργατικής

δουλειάς. Ο δημιουργός της χρονογραμμής μπορεί να προσκαλέσει άλλα άτομα μέσω αποστολής email για να σχολιάσουν τα καταχωρημένα γεγονότα, να

προσθέσουν πληροφορίες ή ακόμη και να τα παραπέμψει σε ηλεκτρονικά test, quiz ή forums συζητήσεων. Στην τάξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένας διασκεδαστικός τρόπος διδασκαλίας. Οδηγίες για τη δημιουργία μιας χρονογραμμής στο Dipity μπορούμε να βρούμε στην ιστοσελίδα:

<http://www.tiziano-project.org/classroom/tutorials/Tiziano-Tutorial-Dipity.pdf>

- **Timetoast**, <http://www.timetoast.com/>

Το timetoast είναι ένα συνεργατικό εργαλείο για να δημιουργήσουν οι μαθητές ιστορικές γραμμές ώστε να κατανοήσουν την ιστορία και να τις μοιράζονται στο web. Επίσης μπορούν να δουν τα timelines που έχουν ήδη δημιουργήσει, να δούνε τα τελευταία timelines και να αναζητήσουν κατηγορίες. Για τη δημιουργία μιας ιστορικής γραμμής ο χρήστης εισάγει προαιρετικά μια αντιπροσωπευτική φωτογραφία των γεγονότων, ένα τίτλο και την κατηγορία στην οποία ανήκει. Στη συνέχεια προσθέτει ένα γεγονός δίνοντας τίτλο, πλήρη ημερομηνία και μια περιγραφή. Αφού το δημιουργήσει το γεγονός προστίθεται στο timeline. Υπάρχει η δυνατότητα επεξεργασίας και του γεγονότος αλλά και του timeline. Στη συνέχεια ο χρήστης μπορεί να προχωρήσει με τη δημιουργία του επόμενου γεγονότος. Πλεονεκτήματα: α) Επιτρέπει την εισαγωγή τόσο συμβάντων όσο και περιόδων. β) Μπορεί κάποιος χρήστης να προσθέσει περιγραφές και εικόνες γ) Προσφέρεται η δυνατότητα ένταξης του κώδικα σε άλλες ιστοσελίδες.

- **Timerime**, <http://timerime.com/>

Το **Timerime** είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο δημιουργίας χρονοδιαγραμμάτων, βασισμένο σε flash maker, το οποίο μας βοηθά να κατασκευάσουμε, να προβάλλουμε και να συγκρίνουμε χρονοδιαγράμματα. Κατά την κατασκευή της γραμμής του χρόνου μπορούμε να συνεργαστούμε με άλλους χρήστες, να συμπεριλάβουμε κείμενο, φωτογραφίες, βίντεο και να τα προσαρμόσουμε με ποικίλους τρόπους. Όταν ένα χρονοδιάγραμμα είναι έτοιμο, έχουμε τη δυνατότητα είτε να το μοιραστούμε μέσω URL είτε να το ενσωματώσουμε σε κάποιο blog, wiki ή ιστοσελίδα. Το TimeRime αποτελεί ένα δωρεάν διαδικτυακό εργαλείο το οποίο μας παρέχει τη δυνατότητα να δούμε και να χρησιμοποιήσουμε τις «δημόσιες» χρονογραμμές που έχουν γίνει από άλλους χρήστες, αλλά, όπως και στα περισσότερα διαδικτυακά εργαλεία, απαιτείται εγγραφή για να κάνουμε τις δικές μας δημιουργίες.

- **Timeglider**, <http://timeglider.com/>

Το TimeGlider είναι μια δωρεάν, on-line, διαδραστική και συνεργατική εφαρμογή, που στόχο έχει τη δημιουργία χρονοδιαγραμμάτων ιστορίας ή σχεδιασμού ενός project. Τα χρονοδιαγράμματα μπορούν να δημιουργηθούν γρήγορα, εύκολα και από οποιονδήποτε. Ο χρήστης μπορεί να σχεδιάσει ένα timeline, εισάγοντας ένα νέο

γεγονός, προσθέτοντας σε αυτό κείμενο ή εικόνα, τη σημαντικότητά του, τη διάρκειά του, κ.ά.. Μπορεί να το τροποποιήσει ή να το μοιραστεί με άλλους επισυνάπτοντας το URL στο blog, ιστοσελίδα, κτλ. που επιθυμεί. Ένα παράδειγμα χρήσης είναι από τους εκπαιδευτικούς στο μάθημα ιστορίας, προκειμένου να δούνε οι μαθητές τα γεγονότα σε χρονολογική σειρά και πώς αυτά επικαλύπτονται ανά τους αιώνες.

- **Tiki-Toki**, <http://www.tiki-toki.com/>

Το **Tiki-Toki** παρέχει έναν εύκολο και γρήγορο τρόπο για τη δημιουργία εντυπωσιακών, διαδραστικών χρονογραμμών που μπορούν να δημοσιευθούν και να διαμοιραστούν στο Web. Βασίζεται στη javascript, η χρήση του γίνεται αποκλειστικά online και η δημιουργία απλού λογαριασμού είναι δωρεάν. Διατίθενται, επίσης, για αγορά, οι εκδόσεις Edu για καθηγητές, η Bronze, η Silver και η Gold, οι οποίες παρέχουν επιπλέον δυνατότητες. Στο **Tiki-Toki** μπορούν να ενσωματωθούν video από το YouTube και το Vimeo. Κάθε timeline έχει το δικό του, μοναδικό

URL και μπορεί να ενσωματωθεί σε άλλα websites ή blogs. Επιπλέον, παρέχει έναν χρωματικό κώδικα για εύκολη κατηγοριοποίηση των timelines. Το **Tiki-Toki** είναι ιδανικό για τη δημιουργία βιογραφιών, προσωπικών ημερολογίων, γενεαλογικών δέντρων, αλλά και εξιστόρηση γεγονότων, ως εργαλείο παρουσίασης με χρονολογική σειρά.

Τέλος το πρόγραμμα Office Timeline (<http://www.officetimeline.com/index.aspx>) είναι ένα πρόσθετο για το Microsoft Powerpoint που διατίθεται δωρεάν. Με αυτό, μπορούμε να δημιουργήσουμε πολύ όμορφες χρονογραμμές.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΤΥΠΩΝ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

Τα τελευταία χρόνια τα βιβλία σε ψηφιακή μορφή (e-books) χρησιμοποιούνται ολοένα και πιο πολύ. Η λειτουργικότητα ενός ψηφιακού βιβλίου εξαρτάται από το πρότυπο που έχει χρησιμοποιηθεί για τη σύνθεσή του και εν μέρει από τα χαρακτηριστικά της συσκευής που θα το προβάλει. Έτσι έχουν αναπτυχθεί διάφοροι τύποι και πρότυπα για την ανάπτυξη ψηφιακών βιβλίων κάποια από τα οποία επιτρέπουν στο χρήστη-αναγνώστη να κάνει μια σειρά λειτουργιών εκτός από το ξεφύλλισμα, όπως είναι η εισαγωγή εικόνας, το μαρκάρισμα λέξεων και η καταχώρηση σχολίων. Σαν συνέπεια όλων αυτών, τα ψηφιακά βιβλία επεκτείνονται και στην εκπαίδευση αφού έχουν πρόσθετη αξία ως εκπαιδευτικά εργαλεία (Μάμμος, Ρετάλη, 2011).

Για τη δημιουργία ψηφιακών βιβλίων υπάρχουν αρκετά εργαλεία που είναι κυρίως διαδικτυακά και λειτουργούν με το μοντέλο "software as a service".

- **FlipSnack**, <http://www.flipsnack.com/>

Το FlipSnack είναι ένα λογισμικό που επιτρέπει να μετατρέψουμε τα έγγραφα PDF σε ψηφιακές δημοσιεύσεις σε σχήμα βιβλίου με εντυπωσιακές σελίδες. Είναι η ιδανική λύση για εκείνους που επιθυμούν να ενσωματώσουν ένα βιβλίο, το περιοδικό, την εφημερίδα ή οποιοδήποτε είδος εγγράφου σε έναν ιστοχώρο ή blog.

- **Youblisher**, <http://www.youblisher.com/>

Το Youblisher είναι μια εφαρμογή που επιτρέπει να μετατρέψουμε τα αρχεία pdf μας σε μορφή βιβλίου. Μπορούμε δηλαδή να βλέπουμε και να γυρίζουμε τις σελίδες του βιβλίου μας, όπως σε ένα συμβατικό βιβλίο. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να

χρησιμοποιούμε και να μοιραστούμε τα αρχεία pdf μας πιο ευχάριστα, καθώς πλέον έχουν την εικόνα και τη μορφή ενός βιβλίου, με εικονικό χαρτί διπλής όψης και animation κάθε φορά που γυρίζουμε τη σελίδα. Επιπλέον, μπορούμε να ανεβάσουμε το νέο αρχείο σε οποιοδήποτε site, μετατρέποντας το σε Online περιοδικό. Το Youblisher παρέχεται εντελώς δωρεάν με τη δημιουργία ενός λογαριασμού.

- **Issuu**, <http://issuu.com/>

Με το Issuu μπορούμε να δημιουργήσουμε διαδραστικές ηλεκτρονικές online “εκδόσεις” από τα έγγραφά μας, δωρεάν, γρήγορα και απλά. Το μόνο που χρειάζεται είναι να ανεβάσουμε τα αρχεία μας σε μορφή PDF. Κατόπιν θα μπορούμε να τα διαβάσουμε χρησιμοποιώντας τον εύχρηστο viewer, και να βλέπουμε τις σελίδες όπως ακριβώς σε οποιοδήποτε πραγματικό έντυπο. Μπορείτε να μοιραστούμε τις “εκδόσεις” μας με άλλους χρήστες, να τις τοποθετήσετε στο website ή το blog μας, να κρατήσουμε λίστες με τις προτιμήσεις μας (bookmarks) κ.α. Για κάθε καταχώρηση υπάρχει κατηγοριοποίηση με λέξεις-ετικέτες, για εύκολη αναζήτηση, σχολιασμός και στατιστικά στοιχεία. Η υπηρεσία είναι δωρεάν αλλά υπάρχει και το πακέτο Pro.

Δημιουργία ψηφιακών εντύπων κυρίως σε μορφή flippingbook μπορούμε να βρούμε και στις παρακάτω ιστοσελίδες:

<http://www.pageflip-flap.com/?hl=en>

<http://flippingbook.com/>

<http://www.pagegangster.com/upload/>

<http://www.kvisoft.com/flipbook-maker/>

<http://www.flipisart.com/>

<http://free.yudu.com/>

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΑΡΤΩΝ

Η ιστορία δεν «ξετυλίγεται» μόνο μέσα στο χρόνο αλλά και μέσα στο χώρο και η χρησιμοποίηση του χάρτη είναι μια εξαιρετική προετοιμασία για να δούμε την ιστορία να γράφεται στο χώρο. Υιοθετώντας την οπτική αυτή γωνία μελέτης αλλά και διδακτικής της Ιστορίας προτείνουμε κάποιες ιστοσελίδες δημιουργίας χαρτών, που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε στο μάθημα της Ιστορίας, με σκοπό να αναπαραστήσουμε ιστορικά γεγονότα που εκτυλίσσονται σε μια γεωγραφική πραγματικότητα, η οποία αποτελεί και η ίδια ένα ιστορικό δεδομένο που μας βοηθά στην κατανόηση και την ερμηνεία του ιστορικού γίγνεσθαι. Έτσι προσαρμόζουμε τις ιστορικές πληροφορίες σ' ένα υπόβαθρο, στο οποίο αποτυπώνεται η μορφολογία του εδάφους και τα τοπωνύμια επιλεγμένων ιστορικών περιόδων. Παρουσιάζονται στον χρήστη ιστορικοί χάρτες, στους οποίους αναπαριστάται μία γεωγραφική περιοχή σε μια συγκεκριμένη ιστορική περίοδο και παράλληλα δίνεται η δυνατότητα εισαγωγής στοιχείων, έτσι ώστε ο χρήστης να δημιουργήσει έναν προσωπικό ιστορικό χάρτη επικεντρωμένο σ' ένα επιλεγμένο ιστορικό θέμα, για ν' αναπαραστήσει ένα ιστορικό φαινόμενο ή να εισαγάγει ιστορικές πληροφορίες σε τοπωνύμια μιας δεδομένης περιόδου.

Με τη μελέτη του χάρτη δίνεται η ευκαιρία να παρατηρηθεί όχι μόνο το έδαφος αλλά και η αστική γεωγραφία (πόλεις και τοπωνύμια), να κατανοηθεί η πορεία μιας πόλης στο πέρασμα του χρόνου συνδεδεμένη με ιστορικές συνθήκες (π.χ. χάραξη εμπορικών δρόμων, πόλεμοι, συνοριακές μεταβολές, πολιτιστικές επιδράσεις, θρησκεία, οικονομικές και τεχνολογικές μεταβολές, αποικισμοί και εποικισμοί). Μελετώντας την ιστορία στο χώρο «παραγωγής» της, ο μαθητής συνδέει το πού και το

πότε με τα υπόλοιπα βασικά ιστορικά ερωτήματα, δηλαδή το *τι*, το *πώς* και, πιθανώς, το *γιατί* (Γκίκα, Μαρκαντωνάτος, 2010).

Γενικά, προτείνεται η κατασκευή από μέρους των μαθητών τόσο ιστορικών χαρτών όσο και ιστορικών γραμμών. Ο Jonassen (Jonassen, 2000) ορίζει ως γνωστικά εργαλεία εφαρμογές λογισμικού που δημιουργούνται ή τροποποιούνται και χρησιμοποιούνται από το μαθητή για να αναπαραστήσει τις γνώσεις του και τον εμπλέκουν απαραίτητα σε διεργασίες (κριτικής) σκέψης σχετικά με ένα υπό μελέτη θέμα. Τα γνωστικά εργαλεία δεν αποτελούν τα κύρια εργαλεία αλλά είναι αυτά που υποστηρίζουν μέρος των μαθησιακών δραστηριοτήτων υπό τον έλεγχο του μαθητή ή του εκπαιδευτικού. Τα νοητικά μοντέλα που δημιουργεί ο μαθητής αποτελούνται συνήθως από πολλαπλές αναπαραστάσεις (Μιχαηλίδης, Τερζίδης, 2010).

Δυνατότητες δημιουργίας χαρτών μπορούμε να βρούμε στις παρακάτω ιστοσελίδες:

<http://www.scribblemaps.com/>

<http://www.smartdraw.com/specials/geography.asp>

<https://maps.google.com/>

<http://www.animaps.com/edit.html>

<https://www.mapbox.com/tilemill/>

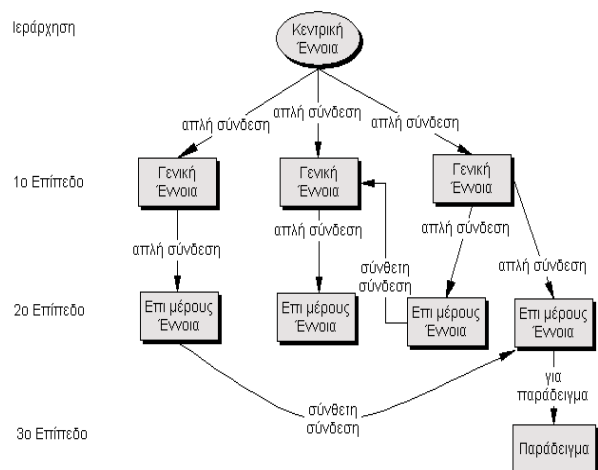
<http://www.zeemaps.com/>

<http://www.arcgis.com/home/>

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Οι εννοιολογικοί χάρτες αποτελούν μια κατηγορία διαγραμμάτων τα οποία απεικονίζουν με οργανωμένο τρόπο τη γνώση. Βασικά συστατικά στοιχεία ενός εννοιολογικού χάρτη είναι οι κόμβοι και οι σύνδεσμοι. Οι κόμβοι αναπαριστούν τις έννοιες και οι σύνδεσμοι προσδιορίζουν τις σχέσεις μεταξύ των εννοιών περιγράφοντας πώς μια έννοια συνδέεται με μια άλλη. Η τριάδα Έννοια-Σύνδεσμος-Έννοια δημιουργεί μια πρόταση. Ουσιαστικά, ένας εννοιολογικός χάρτης αποτελεί μια διαγραμματική αναπαράσταση συνδέσεων μεταξύ δύο ή περισσότερων εννοιών με τη μορφή προτάσεων προβάλλοντας και αναδεικνύοντας τις συνδέσεις και τις σχέσεις μεταξύ των εννοιών. Πολλές τέτοιες προτάσεις δημιουργούν ένα ολοκληρωμένο εννοιολογικό χάρτη.

Στην εκπαιδευτική πράξη, ο εννοιολογικός χάρτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το διδάσκοντα ως διδακτικό εργαλείο εμπλουτίζοντας τη διδακτική του προσέγγιση. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας, ο εννοιολογικός χάρτης μπορεί να χρησιμοποιηθεί (i) για την παρουσίαση των εννοιών μιας ενότητας, (ii) ως οργανωτής προώθησης συνεισφέροντας στην ενεργοποίηση της υπάρχουσας γνωστικής δομής των μαθητών και καθοδηγώντας την ενσωμάτωση εννοιών και γεγονότων καθώς και σχέσεων μεταξύ αυτών, εμπλουτίζοντας την υπάρχουσα γνωστική δομή των μαθητών, και (iii) ως επαναληπτικός χάρτης για τη σύνοψη των σημαντικότερων εννοιών της ενότητας (Γουλή, Γόγουλου, Γρηγοριάδου).

- **Inspiration**, <http://www.inspiration.com/>

Το Inspiration είναι λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης, το οποίο βοηθά τους μαθητές να εκφράσουν, να οργανώσουν και να αναπτύξουν τις ιδέες τους. Χρησιμοποιώντας τις αρχές της «οπτικής μάθησης» (visual learning) οι μαθητές αναπτύσσουν τη δυνατότητά τους να κατασκευάζουν σενάρια, να οργανώνουν πληροφορίες, να κατανοούν έννοιες και να εκφράζουν και να μοιράζονται τις σκέψεις τους. Το λογισμικό Inspiration είναι ένα από τα πιο δημοφιλή και εύχρηστα λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης. Το πρόγραμμα αυτό δίνει τη δυνατότητα σχεδίασης εννοιολογικών χαρτών οποιουδήποτε τύπου. Ταυτόχρονα παρέχει έτοιμες βιβλιοθήκες με διάφορα θέματα, καθεμιά από τις οποίες περιέχει αρκετές φωτογραφίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στους χάρτες. Παράλληλα ο χρήστης μπορεί να δημιουργήσει καινούργιες βιβλιοθήκες από τις ήδη υπάρχουσες ή και άλλες με άλλα θέματα.

- **Webspiration**, <http://www.mywebspiration.com/>

Το Webspiration είναι η web έκδοση του Inspiration, δέχεται τους ελληνικούς χαρακτήρες χωρίς κανένα πρόβλημα και είναι free. Δεν έχει όλες τις δυνατότητες του Inspiration, αλλά συνεχώς βελτιώνεται. Αυτό που το χαρακτηρίζει είναι το στοιχείο της συνεργατικότητας. Όπως με τα wikis και τα έγγραφα Google, οι μαθητές μπορούν να μοιραστούν και να επεξεργαστούν συνεργατικά τους χάρτες που θα δημιουργήσουν.

- **CmapTools**, <http://cmap.ihmc.us/conceptmap.html>

Άλλο ένα εργαλείο για εννοιολογική χαρτογράφηση είναι το CmapTools. Δημιουργήθηκε από το Institute for Human and Machine Cognition (IHMC) και επιτρέπει στους χρήστες την κατασκευή, πλοήγηση, διαμοίραση και αξιολόγηση γνωστικών μοντέλων, τα οποία αναπαρίστανται ως εννοιολογικοί χάρτες. Έχει μεταφραστεί σε 17 γλώσσες, είναι ελεύθερα διαθέσιμο για εγκατάσταση και ενδείκνυται για εκπαιδευτική χρήση. Η ιστοσελίδα του εργαλείου αυτού παρέχει πλήρες documentation και υποστήριξη για το προϊόν, καθώς και μια σειρά δημοσιευμένων ερευνών γύρω από αυτό. Ως εργαλείο εννοιολογικής χαρτογράφησης, υποστηρίζει την εκπόνηση δημιουργικών δραστηριοτήτων, στις οποίες ο μαθητής εμπλέκεται κατά τη διαδικασία οργάνωσης, αποσαφήνισης και οικοδόμησης των εννοιολογικών σχημάτων, καθορίζοντας τις εμπλεκόμενες έννοιες, τις μεταξύ τους σχέσεις και τη δομή τους. Πρόκειται για ένα εργαλείο καταιγισμού ιδεών (brainstorming). Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, που το διαφοροποιεί από πολλά άλλα εργαλεία της κατηγορίας του είναι ότι έχει δυνατότητες υποστήριξης ασύγχρονης συνεργασίας, καθώς υπάρχουν εξυπηρετητές που καθιστούν διαθέσιμους εννοιολογικούς χάρτες άλλων χρηστών.

- **bubbl.us**, <https://bubbl.us/>

Το bubbl.us είναι ένα εργαλείο που χρησιμεύει για τη χαρτογράφηση ιδεών και σκέψεων οποιασδήποτε πληροφορίας που μπορεί να έχει κάποιος χρήστης. Χρησιμοποιεί συνδεδεμένες μεταξύ τους "φουσαλίδες" κειμένου για την οργάνωση και το σχεδιασμό των ιδεών του χρήστη. Η κάθε φουσαλίδα περιεχομένων συνδέεται με τις προηγούμενες μητρικές της και χρωματίζεται αναλογικά με το επίπεδο ιεραρχίας στο οποίο βρίσκεται. Η χρήση του τροχού του ποντικού επιτρέπει το εύκολο ζουμ μέσα και έξω από τους χάρτες φουσαλίδων.

- **text2mindmap**, <https://www.text2mindmap.com/>

Το text2mindmap είναι ένα εργαλείο με το οποίο μπορείς να δημιουργήσεις νοητικούς χάρτες σε χρόνο μηδέν, χωρίς καν να προϋποτίθεται η δημιουργία

λογαριασμού. Ουσιαστικά, το μόνο που απαιτείται είναι να δομήσεις τους διάφορους κόμβους του χάρτη σε μία λίστα, στην οποία κάθε παιδί ενός κόμβου τοποθετείται ένα tab πιο μέσα. Το αποτέλεσμα είναι η αυτόματη δημιουργία ενός νοητικού χάρτη, πολλαπλών επιπέδων, για καθένα από τα οποία μπορείς να επιλέξεις χρώμα κόμβου, μέγεθος και χρώμα γραμματοσειράς, πάχος και χρώμα των συνδέσεων μεταξύ των κόμβων. Ο χάρτης που δημιουργείται μπορεί να “πλέει στην οθόνη” ανάλογα με το πώς τον κινεί ο χρήστης, αλλά μπορεί επιπλέον και να “παγώσει” ώστε να τοποθετηθούν οι κόμβοι στα σημεία που επιθυμεί ο χρήστης. Τέλος, οι χάρτες μπορούν να αποθηκευτούν σε μορφή εικόνας jpg.

- **Mindomo**, <http://www.mindomo.com/>

Το Mindomo είναι ένα online, web-based εργαλείο χαρτογράφησης ιδεών, που διαθέτει τις πιο προηγμένες λειτουργίες των εργαλείων της κατηγορίας αυτής. Στον τομέα της εκπαίδευσης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να γίνει πιο εύκολη η κατανόηση και ο προσδιορισμός νέων εννοιών, για να διδαχθούν δύσκολα θέματα με οπτική βοήθεια, καθώς και για ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων. Η διαμοίραση των χαρτών μπορεί να γίνει είτε παρέχοντας απευθείας τον σύνδεσμο του χάρτη, είτε με ενσωμάτωσή του σε μια υπάρχουσα ιστοσελίδα.

Δυνατότητες δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών μπορούμε να βρούμε και στις παρακάτω ιστοσελίδες:

<http://www.mapul.com/>

<http://slatebox.com/>

<http://popplet.com/>

<http://www.comapping.com/>

<http://www.glinkr.net/>

<https://cacao.com/lang/el/>

<http://www.gliffy.com/index-g.php>

<http://www.mindmeister.com/>

<http://www.spicynodes.org/>

<https://www.stormboard.com/>

<http://slickplan.com/>

ΣΥΝΝΕΦΟΛΕΞΑ

Το **συννεφόλεξο (word cloud)** είναι μια μικροεφαρμογή των εργαλείων Web 2.0, που οπτικοποιεί με πολύ απλό τρόπο τόσο τις λέξεις ενός κειμένου όσο και τη συχνότητα εμφάνισής τους. Το συννεφόλεξο μπορεί να χρησιμοποιηθεί παιδαγωγικά ως ερέθισμα για τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου των μαθητών, την εξάσκησή τους στην παραγωγή προφορικού ή γραπτού λόγου, τον έλεγχο εμφάνισης των λέξεων, την έκφραση των απόψεων των μαθητών και την ανάλυση κειμένων. Το συννεφόλεξο βοηθάει τους μαθητές να εξοικειωθούν με τις λέξεις που εμπεριέχονται σε αυτό και να αναπτύξουν τη γλωσσική τους ικανότητα. Κάνοντας κλικ, δηλαδή, πάνω σε καθεμία από τις λέξεις του συννεφόλεξου αποκτούν πρόσβαση σε ποικίλες ιστοσελίδες που παρέχουν μια αναλυτική επεξήγηση των λέξεων που παρουσιάζονται σε αυτό. Ιδιαίτερα χρήσιμο μπορεί να φανεί κατά την έναρξη του μαθήματος καθώς είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος προκειμένου να γίνει η αφόρμηση του μαθήματος κατά την οποία οι μαθητές καλούνται να εκφράσουν τις ιδέες και τις απόψεις τους (Σαλονικίδης, 2011).

- **Wordle**, <http://www.wordle.net/>

Το Wordle είναι μια δωρεάν εφαρμογή Web 2.0 που επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργούν «σύννεφα λέξεων» (word clouds). Με τον τρόπο αυτό οπτικοποιείται η συχνότητα εμφάνισης μιας

λέξης από ένα δοσμένο κείμενο, καθώς οι λέξεις με τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης παρουσιάζονται μεγαλύτερες σε σχέση με τις υπόλοιπες. Ο χρήστης αφού δημιουργήσει το «σύννεφο λέξεων» που επιθυμεί μπορεί να το μορφοποιήσει, αλλάζοντας γραμματοσειρά, χρώματα, σχήμα ή την κατεύθυνση των λέξεων, να το εκτυπώσει, να το αποθηκεύσει ως εικόνα, να το δημοσιεύσει στο διαδικτυακό του τόπο ή να το διαμοιράσει ως σύνδεσμο.

Το Wordle είναι ένα διαθέσιμο δωρεάν εργαλείο του Web 2.0 με το οποίο δημιουργούνται "σύννεφα λέξεων" (word clouds) μέσα από κείμενα του Word. Τα σύννεφα λέξεων δίνουν μια εποπτική εικόνα των λέξεων που χρησιμοποιούνται πιο συχνά στο κείμενο. Οι λέξεις που χρησιμοποιούνται συχνότερα εμφανίζονται με μεγαλύτερα γράμματα, ενώ παρέχονται δυνατότητες μορφοποίησης (επιλογή γραμματοσειράς, αλλαγή χρωμάτων, σχήματος και προσανατολισμού λέξεων), εκτύπωσης, αποθήκευσης ή δημοσίευσης στο διαδικτυακό του προγράμματος και η διαμοίρασή

Η εφαρμογή λόγω των ποιοτικών τεχνικών χαρακτηριστικών που διαθέτει καθίσταται ένα δυναμικό και ευέλικτο γνωστικό εργαλείο και είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί στη μαθησιακή διαδικασία με ποικίλους τρόπους.

- **Tagxedo**, <http://www.tagxedo.com/>

Το [Tagxedo](http://www.tagxedo.com/) είναι μια δωρεάν διαδικτυακή μικροεφαρμογή του Web 2.0 που υποστηρίζει τη δημιουργία και τη φιλοξενία σύννεφων-λέξεων (συννεφόλεξα ή word clouds) από συγκεκριμένα κείμενα αντανακλώνοντας στις λέξεις του κειμένου τη συχνότητα εμφάνισής τους. Ένα από τα πλεονέκτημά του είναι ότι δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να παρέμβει και να επιλέξει εκείνες τις λέξεις που θα αποτελέσουν τις βασικές σε ένα σύννεφο λέξεων. Επίσης, του παρέχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει και να εντάξει το κείμενό του σε ένα σχήμα της επιλογής του, διαμορφώνοντας τη μορφή, το θέμα, το χρώμα, το φόντο, τη γραμματοσειρά, την κατεύθυνση του κειμένου, το σχήμα, το διάστημα μεταξύ των λέξεων κ.α. Τέλος, επιτρέπει την αποθήκευση του συννεφόλεξου ως εικόνα διαφορεικών αναλύσεων, ως html αρχείο ή ως αντικείμενο προς ενσωμάτωση (create embed app).

Άλλοι δικτυακοί τόποι που προσφέρουν στους χρήστες τη δυνατότητα δημιουργίας συννεφόλλεξων είναι :

<http://www.makecloud.com/>

<http://tagcrowd.com/>

<http://www.tagcloud-generator.com/>

<http://tagul.com/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα εργαλεία Web 2.0 είναι ένας καινούριος χώρος για την εκπαίδευση. Είναι εύκολα στη χρήση, πολλά είναι δωρεάν, είναι εύκολα προσβάσιμα από Εκπαιδευτικούς και μαθητές, και μπορούν, ιδιαίτερα αν αξιοποιηθούν με βάση την επικοινωνιακή προσέγγιση, να προσφέρουν αυτό το «κάτι διαφορετικό», που θα οδηγήσει τους μαθητές στην απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων, με έναν τρόπο που θα είναι πολύ

ελκυστικός στα παιδιά, επειδή θα το θεωρούν κάτι διαφορετικό από το παραδοσιακό μάθημα.

Το Web 2.0 έρχεται πλέον να παίξει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή ρουτίνα των σχολικών μονάδων. Αρχίζει να έχει τεράστιο αντίκτυπο στο μοντέλο διδασκαλίας των εκπαιδευτικών και στο πώς δομούν τη νέα γνώση, στο πώς μαθαίνουν οι μαθητές. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, είναι σημαντικό μέσω της αξιοποίησης των εφαρμογών του Web 2.0 στα φιλολογικά μαθήματα οι μαθητές να γνωρίσουν με κριτική οπτική τις νέες κειμενικές συμβάσεις και κατ' επέκταση τη νέα επικοινωνιακή πραγματικότητα που διαμορφώνεται στο πλαίσιο τέτοιου είδους διαδικτυακών περιβαλλόντων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Γκίκα, Ε., Μαρκαντωνάτος, Δ., Κοκκώνης, Δ., Ζαρωτιάδης Χ., Βασιλείου Β. , (2010). "Περιπλάνηση στο χώρο-χρόνο": Η διδασκαλία της ιστορίας μέσα από διαδραστικούς χάρτες. Στο Β. Κολτσάκης, Γ. Σαλονικίδης, Μ. Δοδοντσής (επιμ.) Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας με θέμα «Ψηφιακές και Διαδικτυακές Εφαρμογές στην εκπαίδευση», σσ. 227-235-546, Βέροια – Νάουσα.

Γουλή, Ε., Γόγουλου, Α., Γρηγοριάδου, Μ.. Ο Εννοιολογικός Χάρτης στην Εκπαιδευτική Διαδικασία του μαθήματος της Πληροφορικής: Μια Πιλοτική Διερεύνηση. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό χώρο: <http://hermes.di.uoa.gr/gouli/gouli/ggg-themata.pdf> .

Jakes, D. (2006), «*Wild about Wikis*», Technology & Learning Vol. 27.

Επιμορφωτικό υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης, Τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02, Β' Έκδοση Αναθεωρημένη και Βελτιωμένη (2010), Πάτρα.

Κασκαμανίδης, Γ., (2013). Κατανόηση του ιστορικού χρόνου: σχεδιασμός, ανάπτυξη και διαδακτική αξιοποίηση χρονογραμμών, Φλώρινα. Διαθέσιμο στον διαδικτυακό χώρο <http://kaskas.mysch.gr/timelines.pdf>

Μάμμος, Κ., Ρετάλης, Σ., Γεωργιακάκης, Π., Μπολουδάκης, Μ., Αράπογλου, Ι., (2011). Τα Διαδραστικά Ψηφιακά Βιβλία ως νέο εκπαιδευτικό μέσο: Η περίπτωση ενός Flipping Book για το μάθημα της Άλγεβρας. Στο Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική Πράξη», σσ. 1-5, Σύρος.

Μιχαηλίδης, Ι., Τερζίδης Σ., (2010). Προκαταρκτικά ευρήματα από μία εν εξελίξει έρευνα για τη Διδασκαλία της Ιστορίας με τη χρήση WEB 2.0 εργαλείων. Στο Β. Κολτσάκης, Γ. Σαλονικίδης, Μ. Δοδοντσής (επιμ.) Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου εκπαιδευτικού Συνεδρίου Ημαθίας με θέμα «Ψηφιακές και Διαδικτυακές Εφαρμογές στην εκπαίδευση», σσ. 535-546, Βέροια - Νάουσα.

Παρασκευά Φωτεινή, Παπαγιάννη Αικατερίνη (2008), Επιστημονικές και παιδαγωγικές δεξιότητες για τα στελέχη της εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα

Σαλονικίδης, Ι., (2011). Διδακτική αξιοποίηση εφαρμογής Web 2.0 για την οπτικοποίηση αποτελεσμάτων δημοσκοπήσης με τη χρήση "σύννεφου λέξεων" (word cloud). Στο Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), Πρακτικά Εργασιών 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική Πράξη», σσ. 1-5, Σύρος.

Τζωρτζάκης, Ι., (2009). Αξιοποίηση Web 2.0 εργαλείων στην εκπαίδευση. Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία, Πειραιάς.

Jonassen, D. H. (2000), Computers as mind tools for schools, second edition. NJ: Prentice Hall.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

<http://blogs.sch.gr/evagel/category/web-2-0/%cf%83%cf%8d%ce%bd%ce%bd%ce%b5%cf%86%ce%b1-%ce%bb%ce%ad%ce%be%ce%b5%cf%89%ce%bd/>

<http://blogs.sch.gr/vdrintzias/category/%ce%b5%cf%81%ce%b3%ce%b1%ce%b%ce%b5%ce%af%ce%b1-web-2-0/>

<http://learn20.wikispaces.com/Concept+Mapping+%26+Diagramming>

<http://konstantinakiari.weebly.com/sigmaupsilonnunuepsilonphiomicronlambdaepsilonxiomicron.html>

<http://wiki-project-dioua.wikispaces.com/%CE%95%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1+Web+2.0>